
PALEONTOLOGICAL HERITAGE RESOURCES FOR TOURISM IN BULGARIA

Krasimira StanevaUniversity of Forestry, Sofia, Bulgaria, bagg.ks@gmail.com

Abstract: A specific approach is needed based on a comprehensive study of both tourist resources and habitats / natural findings of fossils for develop a successful tourist product targeting customers who have interests in paleontology. The aim of the study is to evaluate the possibilities of modeling paleontological destinations in the country using leaf imprints and fossils. Fossils have their unique origins. They are formed at a certain point in geological development and in a specific geographic location. In this respect, by their genesis and common character, they are non-renewable resources of high scientific, educational, commercial and amateur value, which can be considered as a tourist resource. Two different paleontological outcrops have been studied: the Lovech Urgonian Group in Northern Bulgaria and the Smolyan Palaeogene Basin in the Western Rhodopes. Destination Lovech Urgonian Group: sampling rocks with finds of Orbitolina, Foraminifera, Algae, coral, Gastropoda, Bivalvia associated with coral reefs in the sedimentary rocks of the Lovech Urgonian Group are situated in the region of Veliko Tarnovo and Lovech. They are connected to a Urgonian paleo Sea, whose age is Low Cretaceous. Destination Smolyan Paleogene basin: different leaf imprints are found in the sedimentary rocks, representatives of the families Platanaceae, Fagaceae, Lauraceae, Pinaceae, Podocarpaceae and others with different ecological characteristics. The paleo-floristic diversity shows a dynamic climatic situation through the Paleogene period in this region. The tourists accessibility to the natural revelations of paleo-reefs in North Bulgaria and of the palaeoflora outcrops in the Smolyan region is assessed. An assessment of the tourist infrastructure, the existence of geological landscapes, panoramic views and paleontological museum expositions has been made. The specialized paleontological museums in the country are limited in number. And the offering of paleontological tourist destinations is the opportunity for tourists with interests in the natural history and the live evolution to find a suitable form for satisfying their special interests.

Keywords: paleontological destinations, paleoflora, coral reefs, Bulgaria

ПАЛЕОНТОЛОГИЧЕСКИ РЕСУРСИ ЗА ТУРИЗЪМ В Р БЪЛГАРИЯ**Красимира Станева**Лесотехнически университет, bagg.ks@gmail.com

Абстракт. За разработването на успешен туристически продукт, насочен към клиенти, които имат интереси в областта на палеонтологията, е необходим специфичен подход, който се основава на комплексно проучване както на туристическите ресурси, така и на находищата/ естествените разкрития на вкаменелости. Цел на проучването е да се оценят възможностите за моделиране на палеонтологически дестинации в страната, използвайки листни отпечатьци и фосили. Вкаменелостите се отличават с уникалния си произход. Те се образуват в определен момент от геоложкото развитие и на точно определено географско място. В тази връзка по своя генезис и обща характеристика те са невъзобновяеми ресурси с висока научна, образователна, търговска и любителска стойност, които могат да се разглеждат като туристически ресурс. Проучени са две различни по своето съдържание палеонтологически находища: Ловешката ургонска група в Северна България и Смолянския палеогенски басейн в Западни Родопи. Дестинация Ловешка ургонска група: Интересните находки от орбитолини, фораминифери, водорасли, корали, гастроподи, бивалвии, свързани с коралови рифове в скалите от Ловешката ургонска група се разкриват в района на градовете Велико Търново и Ловеч. Те са свързани с палео море, чиято възраст е долнокредна. Дестинция Смолянски палеогенски басейн: в скалите са установени листни отпечатьци, представители от семействата Platanaceae, Fagaceae, Lauraceae, Pinaceae, Podocarpaceae и др., които са с различна екологическа характеристика. Палеофлористичното разнообразие показва динамична климатична обстановка през палеогена в този район. За целите на моделирането са оценени достъпността на туристите до естествените разкрития на палео рифове в Северна България и на палеофлора в Смолянския регион. Направена е оценка на туристическата инфраструктура, наличието на геоложки пейзажи и музейни експозиции. Специализираните палеонтологически музеи в страната са ограничен брой, с което предлаганите туристически дестинации

дават възможност на туристи с интереси в сферата на естествената история и развитието на организмовия свят да намерят подходяща форма за удовлетворяване на своите интереси.

Ключови думи : палеонтологическа дестинация, палеофлора, коралови рифове

1. УВОД

За разработването на успешен туристически продукт, насочен към клиенти, които имат интереси в областта на палеонтологията, е необходим специфичен подход, който се основава на комплексно проучване както на туристическите ресурси, така и на находищата/ естествените разкрития на вкаменелости. В световен план, създаването и управлението на туристически дестинации с палеонтологическо съдържание се свързва със детайлно проучване на условията на разкритие на фосилната флора (листни отпечатъци) и фауна.

2. ЦЕЛ И МЕТОДИКА НА ПРОУЧВАНЕТО

Цел на проучването е да се оценят възможностите за моделиране на палеонтологически дестинации в страната.

Обект на проучването са палеофлористичните находища в Западни Родопи, естествените разкрития на ургонските скали в Северна България и прилежащата туристическа инфраструктура в районите на проучването.

Методиката на проучването се свързва с анализ на палеофлористичните находища в района на Смолянската депресия, Западни Родопи и разкритията на Ловешката ургонска група в района на Ловеч-Велико Търново; анализ и оценка на достъпността на туристите до естествените разкрития на фосили; анализ и оценка на туристическата инфраструктура; анализ и оценка на природната среда и наличие на геоложки пейзажи; моделиране на палеонтологически дестинации в

3. РЕЗУЛТАТИ ОТ ПРОУЧВАНЕТО

Настоящото проучване се базира на получените резултати за палеофлористичното съдържание на палеогенските скали и на получените данни за фосилното съдържание на ургонските скали [1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10]. На територията на страната се намират интересни природни обекти, които биха се превърнали в успешни туристически атракции както в креативни, така и в научни дестинации. Анализирайки възможностите за развитие на специализирана туристическа дестинация, развита на база фосилни разкрития, които биха представлявали туристически интерес, бе направена оценка на няколко определящи фактори за моделиране на туристическа дестинация: достъпност до средата, транспортна и туристическа инфраструктура, характеристика на околната среда, както и възможност за представяне на туристическа атракция и допълнителни туристически услуги.

Анализ на възможностите за развитие на палеонтологически туризъм в района на разкритията на Ловешката ургонска група, Северна България

Интересните находки от коралови рифове в скалите от Ловешката ургонска група, разкриващи се в района на градовете Велико Търново и Ловеч представляват специфичен туристически ресурс. Свързаните с тях добре разпознаваеми туристически обекти с културно-историческо съдържание в района на хълмовете Трапезица и Царевец в гр. Велико Търново са допълнително основание да се насочи вниманието ни към тях за моделиране на туристическа дестинация.

Обща характеристика

Естествените разкрития са свързани с палео море, оставило своите забележителни знаци преди милиони години- находки от различни организмови групи, обитавали палеобасейна: орбитолини, фораминифери, водорасли, корали, гастроподи, бивалвии. Те представляват не само научен, но и любителски интерес, тъй като ни дават информация за развитието на територията на Северна България през кредния период и същевременно могат да се сравняват със съвременните организми от кораловите рифове. В района на естествените разкрития на ургонските скали могат да се проследят и древните ландшафти, които са били привързани към кредния период, както и да се получи богата информация за физико-географската зоналност в ургонския басейн в района на днешните села Ракита-Беглеж-Каленик, обл. Ловеч [11, 10]. Посетителският интерес би се провокирал от палеоекологичната реконструкция на басейна с установените елементи от древния басейн- закрит шелф, открит шелф и дълбоководна зона, които са характерни и за днешните рифови морета.

При моделиране на туристическа дестинация със съдържание: палео рифове в Северна България би следвало да се спазва следната последователност: определяне на съдържанието на дестинацията- достъпност-продължителност-настаняване-атракция-допълнителни туристически услуги.

Анализ на възможностите за развитие на палеоботаничен туризъм в района на Западни Родопи. Дестинация Смолянски палеогенски басейн

Богатите находки от листни отпечатъци в скали с палеогенска възраст в грабените понижения Полковник Серафимово, Места, Борино- Тешел и Смолян могат да се разглеждат като привлекателен туристически обект, който провокира интереса не само на специалисти, но и на любители. Специализираната научна информация, която в достъпна форма би могла да се представя пред посетителите е насочена към съществуващите палеоклиматични и палеогеографски условия в района на днешните Родопи [4]. Прецизирайки възможните палеофлористични маршрути, сред най-атрактивните се очертава районът на гр. Смолян поради добре развитата туристическа инфраструктура.

Обща характеристика

Районът е елемент от Смолянската депресия, включваща Момчиловско-Устовски и Полковник Серафимовски седиментен басейн. В скалите са установени представители от семействата Platanaceae, Fagaceae, Lauraceae, Pinaceae, Podocarpaceae и др., които са с различна екологическа характеристика. Това палеофлористично разнообразие показва променяща се климатична обстановка през палеогена, което се доказва с наличие на палео растителни видове, индикатори на сух и горещ климат, горещ хумиден субтропичен и топлоумерен климат [4]. При палеорекострукцията на Смолянската депресия се установи, че възстановените палеофлористични фитоценози са свързани със субтропични влажни лаврови гори, вечно зелени гори и ксерофитна растителност, които се определят като палеотропична –субтропична растителност

4. ДИСКУСИЯ

При организирането на палеонтологически дестинации освен наличието на естествени фосилни находища е необходимо да се коментират и наличието на музейни сбирки или мобилни временни експозиции. Те ще допринесат за по-пълноценно изживяване от туристите и ще се насочи вниманието им към специфичната ни цел при разработване на такъв туристически продукт: развитие на трайно позитивно отношение към културното наследство на страната. При представянето на тези дестинации е необходимо включване на подходящи за конкретния обект инфраструктурни елементи, които осигуряват посетителската достъпност и комфорт: павилиони, пешеходни пътеки и информационни табели. Специализираните палеонтологически музеи в страната са ограничен брой, с което предлаганите туристически дестинации дават възможност на туристи с интереси в сферата на естествената история и развитието на организмовия свят да намерят подходяща форма за удовлетворяване на своите интереси [11, 12].

Модел за съдържание на палеонтологическата туристическа дестинация

- Фосилни разкрития-обща характеристика, разположение, професионална палеоботанична информация;
- Фосилно разнообразие- списък с палео видовете, които могат да се наблюдават директно на терена и в организирани мобилни експозиции;
- Достъпност- организация на транспорта;
- Настаняване- списък с подходящи туристически обекти и представяне;
- Подходящо сезон за посещение- допълнителна специфична информация за туриста, съобразена с климатичните условия;
- Туристически атракции- виртуална разходка.

5. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Богатите палеонтологически ресурси в страната са недостатъчно оценена възможност за развитие на устойчиви туристически продукти в областта на културното наследство, които да намалят негативния туристически отпечатък и същевременно да увеличат максимално ползите за местните общности. Информацията, която туристите получават от подобна дестинация насочва вниманието им към социално значими теми: оценка на природните ресурси, сведения за климатичните промени в геоложкото минало, причините за настъпилите промени, довели до измиране на цели организмови групи и т.н. Добре управляван подобен туристически продукт би могъл да провокира и по-голяма толерантност на посетителите към природните ресурси и да се ангажира тяхното внимание с опазването им [13, 14, 15].

ЛИТЕРАТУРА

- [1] K. Staneva K. Organogenic structures in the Lovech Urgonian Group.- Докл. БАН, т.45, N 2, 59-61, 1992.
- [2] E.Palamarev, K. Staneva. On some characteristics of the macroflora of the Paleogene rocks in the graben of Polkovnik Serafimovo (Central Rhodopes).- Geol. Balcanica, 25, 5-6, 113-125, 1995.
- [3] E. Palamarev, G. Kitanov, K. Staneva, V. Bozukov. Fossil flora from Paleogene sediments in the northern area of the Mesta Graben in the Western Rhodopes. I. Systematics. Phytologia Balcanica, vol.5/2-3, 3-25, 1999.
- [4] К. Станева. Палеоклиматична реконструкция на Смолянския палеогенски басейн. : Лесов. мисъл, 3/5/, 65-72, 1999.
- [5] E. Palamarev, G. Kitanov, V. Bozukov, K. Staneva. Fossil flora from Paleogene sediments in the northern area of the Mesta Graben in the Western Rhodopes. II. Analysis and stratigraphic importance of the flora. Phytologia Balcanica, 6 (1), 3-11, 2000.
- [6] E. Palamarev, V. Bozukov, K. Staneva. Paleogene macroflora of the Borino- Teshel Graben in Western Rhodopes (Southwest Bulgaria). :Phytologia Balcanica, 7/3/, 279-297, 2001.
- [7] К. Станева. Приложение на палеонтологичните данни за реконструкции на палеоландшафти / на примера на погребаните долнокредни органогенни постройки/. : Геология и минерални ресурси, 10, 10-14, 2001.
- [8] К. Станева. Изученост на вулканогенно-седиментните палеогенски скали, разкрити в Родопския масив - състояние и проблеми.: Геология и минерални ресурси, 7-8, 35-38, 2002.
- [9] К. Станева. Възстановяване на физико-географската зоналност в ургонския палеобасейн. Геология и минерални ресурси, 4, 25-31, 2001а.
- [10] К. Станева. Възстановяване на палеогеографските условия, лимитиращи образуването на долнокредните органогенни постройки в Централна Северна България. Геология и минерални ресурси, 7, 28-32, 2001 б.
- [11] <http://www.museum-system.com/muzei-i-galerii/>, downloaded on 25/11/2018
- [12] <http://www.nmnh.com/palaeontological-museum-in-asenovgrad-bg.html>, downloaded on 25/11/2018
- [13] <https://www.fws.gov/policy/614fw5.html> , downloaded on 25/11/2018
- [14] <http://whc.unesco.org/en/tentativelists/5851/Geological> , downloaded on 25/11/2018
- [15] <https://www.usbr.gov/cultural/fossil.html> , downloaded on 25/11/2018